Wet houdende bepalingen over het vaststellen van de aard van het overlijden, de doodsoorzaak en de identiteit van overledenen en over de bestemming van lichamen van overledenen (Wet bestemming lichamen van overledenen)

VOORSTEL VAN WET

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het vanwege een aantal maatschappelijke ontwikkelingen en behoeften van burgers wenselijk is de Wet op de lijkbezorging te vervangen door een nieuwe wet waarin de kwaliteit van de schouw wordt gewaarborgd en regels over de vaststelling van de aard van het overlijden, de doodsoorzaak en de identiteit van overledenen worden geactualiseerd en aangevuld, invasieve handelingen aan het lichaam van een overledene van een grondslag worden voorzien, alkalische hydrolyse als nieuwe bestemming van het lichaam van een overledene wordt toegevoegd en een aantal andere wijzigingen wordt aangebracht die samenhangen met de aan het lichaam van een overledene te geven bestemming;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

§ 1. Begrippen en reikwijdte

Artikel 1. Begripsbepalingen

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

alkalische hydrolyse: het proces waarbij het lichaam van een overledene wordt opgelost in een basische vloeistof, waarbij een vloeistof en een vaste stof overblijft;

begraafplaats: een gemeentelijke of bijzondere begraafplaats als bedoeld in artikel 37, met inbegrip van een gedeelte daarvan;

bestemming: een bestemming als bedoeld in artikel 3;

burgerservicenummer: burgerservicenummer als bedoeld in artikel 1, onderdeel b, van de Wet algemene bepalingen burgerservicenummer;

doodgeborene: een na een zwangerschapsduur van ten minste 24 weken levenloos geboren kind;

lichaamsdeel: een deel van het menselijk lichaam, niet zijnde een separaat orgaan of separaat weefsel;

overledene: een persoon bij wie de dood is ingetreden, met inbegrip van een doodgeborene;

overlijdensonderzoek: het onderzoek door een gemeentelijk schouwarts en ambtenaren van politie in geval van aanwijzingen voor een mogelijk niet-natuurlijk overlijden, naar de aard van het overlijden en de identiteit van een overledene;

schouw: het uitwendig onderzoek aan het lichaam van een overledene door de behandelend arts of een gemeentelijk schouwarts naar de aard van het overlijden;

vaste stof: de na alkalische hydrolyse overgebleven resten van het lichaam van de overledene die een vaste substantie hebben.

Artikel 2. Reikwijdte

1. Deze wet is niet van toepassing op een kind dat na een zwangerschapsduur van minder dan 24 weken:
   a. levenloos ter wereld is gekomen; of
   b. binnen 24 uur na de geboorte is overleden.
2. Voor de toepassing van deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt een lichaamsdeel dat buiten een begraafplaats is aangetroffen en door de officier van justitie is vrijgegeven gelijkgesteld met een lichaam van een overledene. Op een aangetroffen lichaamsdeel zijn

hoofdstuk 2, eerste paragraaf en de artikelen 15, 16, 20, 22, 23, derde lid, onderdeel a, 25, 29, voor zover het ziet op de schouw, 34, 84 en 85 niet van toepassing.
3. Een persoon van wie een lichaamsdeel bij leven wordt afgescheiden, kan dat lichaamsdeel bij leven een bestemming als bedoeld in artikel 3 geven. Op een dergelijke bestemming zijn de artikelen 5 en 6, hoofdstuk 2 en de artikelen 23, 24, 25, 26, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 84 en 85 niet van toepassing.

§ 2. Bestemmingen

Artikel 3. Toegelaten bestemmingen
Het lichaam van een overledene mag slechts worden begraven, gecremeerd, alkalisch gehydrolyseerd of een bijzondere bestemming als bedoeld in de artikelen 75 en 78 worden gegeven.

Artikel 4. Individuele of gezamenlijke bestemming
1. Het lichaam van een overledene krijgt individueel een bestemming en wordt daartoe individueel in een kist of een ander omhulsel gelegd.
2. Zolang twee of meer lichamen van overledenen nog geen bestemming hebben gekregen, kunnen deze lichamen gezamenlijk worden bestemd en daartoe in een kist of ander omhulsel worden gelegd, op verzoek van de in artikel 6 bedoelde persoon.

Artikel 5. Wilsbeschikking bestemming
1. In de bestemming, bedoeld in de artikelen 3 en 4, wordt voorzien in overeenstemming met de wens of de vermoedelijke wens van de overledene, tenzij dat redelijkerwijs niet gevergd kan worden.
2. Eenieder die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, kan, ook indien diegene niet bekwaam is een uiterste wil te maken, door middel van een notariële akte of een eigenhandig geschreven, gedagtekende en ondertekende verklaring beschikkingen maken over de bestemming van zijn lichaam na overlijden als bedoeld in de artikelen 3 en 4.
3. Een in algemene bewoordingen gestelde herroeping van uiterste wilsbeschikkingen wordt geacht geen herroeping in te houden van een vroeger te kennen gegeven wens als bedoeld in het eerste lid.
4. Onder bestemming wordt voor de toepassing van deze paragraaf ook begrepen het geven van een bestemming aan de as, bedoeld in artikel 64, en de vaste stof, bedoeld in artikel 74.

Artikel 6. Voorziening in de bestemming
In de bestemming van het lichaam van een overledene overeenkomstig de artikelen 3 en 4 en de zeggenschap over de uitvoering hiervan, wordt voorzien door de persoon die het in het artikel 23 bedoelde verlof aanvraagt of degene die redelijkerwijs geacht kan worden in zijn plaats te zijn getreden.

Hoofdstuk 2. Maatregelen ten behoeve van het vaststellen van de aard van het overlijden, de doodsoorzaak en de identiteit van de overledene

§ 1. Schouw door arts

Artikel 7. Schouw
1. De schouw van het lichaam van de overledene wordt verricht door de behandelend arts of door een gemeentelijk schouwarts. De schouw geschiedt zo spoedig mogelijk na het overlijden.
2. De schouw is van goede kwaliteit en van goed niveau. Hieronder wordt verstaan een schouw die tijdig en doeltreffend is en waarbij de behandelend arts of de gemeentelijk schouwarts:
   a. handelt in overeenstemming met de op diegene rustende verantwoordelijkheden; en
   b. de rechten van de overledene zorgvuldig in acht neemt en het lichaam van de overledene met respect behandelt.

Artikel 8. Benoeming gemeentelijk schouwarts en inschrijving register
1. Het college van burgemeester en wethouders draagt zorg voor het verrichten van de schouw van lichamen van overledenen door de gemeentelijk schouwarts. Het college van burgemeester en wethouders benoemt hiertoe een of meer gemeentelijke schouwartsen.
2. Uitsluitend artsen die als forensisch arts zijn ingeschreven in een daartoe gehouden register, worden benoemd als gemeentelijk schouwarts.

Artikel 9. Uitzondering optreden als schouwarts

1. Een behandelend arts of een gemeentelijk schouwarts verricht geen schouw, indien tussen die arts en de overledene of de moeder van de doodgeborene bloed- of aanverwantschap tot in de derde graad, een huwelijk of een geregistreerd partnerschap bestond of bestaat.
2. Een gemeentelijk schouwarts treedt niet als zodanig op als diegene gedurende de laatste twee jaar geneeskundige behandelingen heeft verricht bij de overledene of de moeder van de doodgeborene.

§ 2. Verklaringen en verslagen

Artikel 10. Verklaring van natuurlijk overlijden

1. De arts die de schouw heeft verricht, geeft een verklaring van natuurlijk overlijden af, indien deze ervan overtuigd is dat de dood is ingetreden als gevolg van een natuurlijke oorzaak.
2. Indien de behandelend arts degene is die de schouw van het lichaam van een minderjarige overledene heeft verricht, geeft deze een verklaring van natuurlijk overlijden slechts na overleg met de gemeentelijk schouwarts af.
3. Indien de behandelend arts de schouw heeft verricht en meent geen verklaring van natuurlijk overlijden af te kunnen geven, deelt deze dat onverwijld mede aan de gemeentelijk schouwarts door middel van een daartoe vastgesteld formulier.
4. Indien de gemeentelijk schouwarts de schouw heeft verricht en meent geen verklaring van natuurlijk overlijden af te kunnen geven, brengt deze indien van toepassing zoveel mogelijk in overleg met de ambtenaar van politie onverwijld telefonisch verslag uit aan de officier van justitie, en waarschuwt de gemeentelijk schouwarts onverwijld de ambtenaar van de burgerlijke stand. De gemeentelijk schouwarts voorziet het telefonisch verslag zo snel mogelijk van een schriftelijke bevestiging.

Artikel 11. Verslag in geval van levensbeëindiging op verzoek of hulp bij zelfdoding

1. Indien het overlijden het gevolg is van de toepassing van levensbeëindiging op verzoek of het verlenen van hulp bij zelfdoding, bedoeld in artikel 293, tweede lid, of artikel 294, tweede lid, tweede volzin, van het Wetboek van Strafrecht, geeft de behandelend arts geen verklaring van natuurlijk overlijden af als bedoeld in artikel 10, eerste of tweede lid, en doet de arts van de oorzaak van het overlijden onverwijld mededeling aan de gemeentelijk schouwarts door invulling van een daartoe vastgesteld formulier.
2. Bij de mededeling voegt de arts een beredeneerd verslag inzake de naleving van de zorgvuldigheidseisen, bedoeld in artikel 2, eerste lid, van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding.
3. De behandelend arts kan de mededeling en het beredeneerd verslag elektronisch verzenden naar de gemeentelijk schouwarts, indien de gemeentelijk schouwarts kenbaar heeft gemaakt dat deze weg is geopend. Bij het openstellen van de elektronische weg wijst de gemeentelijk schouwarts een voldoende betrouwbare en vertrouwelijke wijze van verzenden van de mededeling en het beredeneerd verslag aan. De gemeentelijk schouwarts kan eisen stellen aan de wijze van elektronische verzending mits die eisen de mogelijkheid van elektronische verzending niet onevenredig belemmeren.
4. Elektronische verzending als bedoeld in het derde lid, geschiedt slechts op de door de betreffende gemeentelijk schouwarts aangewezen wijze. De artikelen 2:16, eerste lid, onderdeel a, en tweede lid, 2:17, 2:18, eerste lid, 2:20 en 2:25 van de Algemene wet bestuursrecht, zijn van overeenkomstige toepassing.
5. In afwijking van het vierde lid, eerste zin, kan Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport de in dat lid bedoelde elektronische verzending bij regeling voorschrijven.

Artikel 12. Verslag aan regionale toetsingscommissie

1. Onverminderd artikel 10, vierde lid, brengt de gemeentelijk schouwarts, indien sprake is van een mededeling als bedoeld in artikel 11, eerste lid, onverwijld verslag uit aan een regionale toetsingscommissie, als bedoeld in artikel 3 van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding, door invulling van een daartoe vastgesteld formulier. De gemeentelijk schouwarts zendt het beredeneerd verslag, bedoeld in artikel 11, tweede lid, mee.
2. Indien de regionale toetsingscommissies de elektronische weg openstellen voor het aan hen verzenden van de in het tweede lid bedoelde verslagen, wijzen zij daartoe een voldoende betrouwbare en vertrouwelijke wijze van elektronische verzending aan.
3. Elektronische verzending van de verslagen geschiedt slechts op de door de regionale toetsingscommissies aangewezen wijze.
4. In afwijking van artikel 2:15, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht kan Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport de in het vierde lid bedoelde elektronische verzending bij regeling voorschrijven.

Artikel 13. Vaststelling modellen van verklaring en verslag

1. De modellen van de verklaring van natuurlijk overlijden, bedoeld in artikel 10, eerste lid, en het formulier, bedoeld in artikel 10, derde lid, worden geregeld bij regeling van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, handelende in overeenstemming met Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
2. De modellen van de mededeling en het verslag, bedoeld in artikel 12, eerste lid, van de mededeling bedoeld in artikel 11, eerste lid, en van de formulieren, bedoeld in artikel 10, vierde lid, en artikel 11, eerste lid, worden geregeld bij regeling van Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, handelende in overeenstemming met Onze Minister van Justitie en Veiligheid.

§ 3. Onderzoek politie

Artikel 13a. Onderzoek politie in kader van het overlijdensonderzoek

1. In geval van aanwijzingen voor een mogelijk niet-natuurlijk overlijden kan een ambtenaar van politie, onder gezag van de officier van justitie, voor zover dat redelijkerwijs nodig is ter uitvoering van het overlijdensonderzoek:
   a. de plaats waar de overledene zich bevindt of de plaats ten aanzien waarvan aanwijzingen bestaan dat zich daar een overledene bevindt betreden, zonder toestemming van de rechthebbende of de bewoner;
   b. de plaats waar de overledene zich bevindt doorzoeken en onderzoek verrichten aan voorwerpen die zich op die plaats bevinden;
   c. een onderzoek verrichten aan de kleding en aan het lichaam van de overledene en de voorwerpen die de overledene onder zich heeft;
   d. een onderzoek verrichten dat gericht is op het meten van de temperatuur in de openingen of holten van het lichaam van de overledene;
   e. een niet-stelselmatig onderzoek van gegevens verrichten aan digitale-gegevensdragers of geautomatiseerde werken die zich bevinden op de plaats waar de overledene zich bevindt.
2. In het geval van doorzoeking van een vervoermiddel is artikel 96b, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering van overeenkomstige toepassing.
3. De ambtenaar van politie kan de bevoegdheden, bedoeld in het eerste lid, uitoefenen voorafgaand aan, gelijktijdig met en kort na afloop van de schouw.
4. De ambtenaar van politie maakt schriftelijk verslag op van hetgeen hij ter uitvoering van het overlijdensonderzoek overeenkomstig het eerste lid heeft verricht.
5. Indien na het onderzoek aanwijzingen voor een mogelijk niet-natuurlijk overlijden blijven bestaan, brengt de ambtenaar van politie, zoveel mogelijk in overleg met de gemeentelijk schouwarts, onverwijld verslag uit aan de officier van justitie. De ambtenaar van politie voorziet een telefonisch verslag zo snel mogelijk van een schriftelijke bevestiging.
6. Het eerste lid is niet van toepassing indien het de officier van justitie bekend is dat de daarin genoemde handelingen al op grond van het Wetboek van Strafvordering op bevel van de hulpofficier van justitie, de officier van justitie of de rechter-commissaris hebben plaatsgevonden.

§ 4. Nader onderzoek gemeentelijk schouwarts

Artikel 14. Nader onderzoek gemeentelijk schouwarts na de schouw

1. De gemeentelijk schouwarts kan, na het lichaam van de overledene te hebben geschouwd, in afwijking van artikel 10, vierde lid, en, indien van toepassing, zoveel mogelijk in overleg met betrokken ambtenaren van politie, een nader onderzoek naar de aard van het overlijden verrichten of laten verrichten indien de gemeentelijk schouwarts op basis van de verrichte schouw niet overtuigd is dat het overlijden een natuurlijke oorzaak heeft. Artikel 7, tweede lid, is op het nader onderzoek van overeenkomstige toepassing.
2. In het geval van een overleden minderjarige kan de gemeentelijk schouwarts, na het lichaam van de overledene te hebben geschouwd, in afwijking van artikel 10, vierde lid, zorg dragen voor een nader onderzoek naar de doodsoorzaak.
3. De gemeentelijk schouwarts meldt het voornemen tot het verrichten van een nader onderzoek als bedoeld in het eerste of tweede lid aan de officier van justitie. De gemeentelijk schouwarts kan de bevoegdheid, bedoeld in het eerste of tweede lid, niet uitoefenen indien hij of de officier van justitie vermoedt dat het overlijden het gevolg is van een strafbaar feit.
4. De behandelend arts en andere betrokken hulpverleners verstrekken de gemeentelijk schouwarts onverwijld op diens verzoek de informatie of verlenen inzage in of afschrift van bescheiden over de overledene, die naar het oordeel van de gemeentelijk schouwarts noodzakelijk zijn voor het nader onderzoek, bedoeld in het eerste of tweede lid.

5. De gemeentelijk schouwarts is met inachtneming van artikel 35a, eerste lid, van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg, bevoegd tot het verrichten of laten verrichten van:
   a. radiologisch onderzoek aan het lichaam van de overledene; of
   b. een katheterisatie of punctie om lichaamsmateriaal van de overledene af te nemen voor toxicologisch onderzoek.
6. De gemeentelijk schouwarts is slechts bevoegd tot het verrichten van de in het vijfde lid bedoelde onderzoeken indien de gemeentelijk schouwarts deze noodzakelijk acht voor de vaststelling van de aard van het overlijden, dit doel niet op een andere, minder ingrijpende wijze kan worden bereikt en de gevolgen van de onderzoeken voor de overledene en diens lichaam in een redelijke verhouding staan tot het belang van de vaststelling van de aard van het overlijden.
7. Artikel 36, achtste lid, van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg is van overeenkomstige toepassing op het verrichten van het radiologisch onderzoek, bedoeld in het vijfde lid, onder a.
8. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur wordt het lichaamsmateriaal aangewezen waarop een toxicologisch onderzoek kan worden verricht en kunnen eisen worden gesteld aan de wijze van afname van het lichaamsmateriaal, het verrichten van toxicologisch en radiologisch onderzoek en het bewaren, vervoeren en vernietigen van het lichaamsmateriaal.
9. Na het nader onderzoek, bedoeld in het eerste of tweede lid, geeft de gemeentelijk schouwarts met overeenkomstige toepassing van artikel 10, eerste of vierde lid, een verklaring van natuurlijk overlijden af of brengt hij onverwijld verslag uit aan de officier van justitie en waarschuwt hij onverwijld de ambtenaar van de burgerlijke stand. De gemeentelijk schouwarts voorziet een telefonisch verslag zo snel mogelijk van een schriftelijke bevestiging.
10. De met het nader onderzoek verkregen informatie of afschriften van bescheiden mogen niet voor een ander doel worden gebruikt dan voor het vaststellen van de aard van het overlijden of de doodsoorzaak, bedoeld in het tweede lid.

§ 5. Identificatie overledene

Artikel 15. Voorziening identificatiemiddelen en vermelding gezondheidsrisico's

1. Indien de identiteit van een overledene vaststaat, bevestigt de arts die de schouw verricht een identificerend middel op niet-invasieve wijze aan het lichaam van de overledene.
2. Indien de identiteit van een overledene in geval van een natuurlijk overlijden niet vaststaat, stelt de arts die de schouw verricht de burgemeester daarvan onmiddellijk in kennis.
3. Voor zover die arts kennis draagt over gevaren die bij de behandeling en bestemming van het lichaam van de overledene een aanmerkelijk risico kunnen opleveren voor de gezondheid van de mens, kan de arts het bestaan van dit gevaar tevens op het identificerend middel vermelden.
4. Degene die het lichaam van de overledene in een kist of ander omhulsel legt, stelt een document op waarin de gegevens van het identificerend middel worden overgenomen en een registratienummer wordt vermeld. Slechts het registratienummer wordt aangebracht op de kist of het omhulsel. Na opname van de gegevens van het identificerend middel in het register, bedoeld in artikel 41, wordt het document vernietigd.
5. In het geval van een gezamenlijke bestemming van twee of meer lichamen van overledenen, als bedoeld in artikel 4, tweede lid, wordt voor elk van de lichamen een afzonderlijk registratienummer vermeld op het document en op de kist of een ander omhulsel.
6. Tot begraving, crematie of alkalische hydrolyse wordt niet overgegaan dan nadat de houder van de begraafplaats, het crematorium of het hydrolysatorium heeft vastgesteld dat het op de kist of het omhulsel vermelde registratienummer overeenkomt met het nummer vermeld op het identificerend middel.
7. Indien er reden is om aan te nemen dat de gegevens op het identificerend middel, het document of de kist of het omhulsel niet juist zijn, vindt zo mogelijk de identificatie van het lichaam van de overledene plaats door twee personen die de overledene bij leven hebben gekend, in aanwezigheid van de houder van de begraafplaats, het crematorium of het hydrolysatorium.
8. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden de persoonsgegevens en gezondheidsgevaren aangewezen die van de overledene die op het identificerend middel kunnen worden vermeld en worden regels gesteld over het materiaal van het middel en de wijze van uitvoering van het eerste tot en met vijfde lid.

Artikel 16. Zorg burgemeester voor vaststelling identiteit overledene

1. Indien de identiteit van een overledene in geval van een natuurlijk overlijden niet vaststaat, draagt de burgemeester zorg voor het vaststellen van de identiteit van de overledene en het invullen van de verklaring van overlijden. Een ambtenaar van politie kan in dat geval, onder

gezag van de burgemeester, ondersteuning bieden bij de identificatie van het lichaam van de overledene.
2. Voor zover dat redelijkerwijs nodig is voor het vaststellen van de identiteit van de overledene, kan de burgemeester een ambtenaar van politie:
   a. de plaats waar de overledene zich bevindt laten betreden en doorzoeken, zonder toestemming van de rechthebbende of de bewoner;
   b. een onderzoek laten verrichten aan de kleding van de overledene en de voorwerpen die de overledene onder zich heeft.
3. In het geval van doorzoeking van een vervoermiddel is artikel 96b, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering van overeenkomstige toepassing.
4. De ambtenaar van politie die de doorzoeking, bedoeld in het tweede lid, onderdeel a, heeft verricht, maakt daarvan schriftelijk verslag op.

Artikel 17. Zorg burgemeester voor vaststelling identiteit onbekende overledene

1. Indien de identiteit van een overledene niet met toepassing van het bepaalde in de artikelen 13a en 16 kan worden vastgesteld, draagt de burgemeester er, uitsluitend ten behoeve van de identificatie, zorg voor dat celmateriaal wordt afgenomen ten behoeve van een DNA-onderzoek dat zich richt op het vergelijken van DNA-profielen of het vaststellen van verwantschap.
2. DNA-profielen worden slechts verwerkt voor het vaststellen van de identiteit van een overledene. De verwerking van DNA-profielen en celmateriaal vindt plaats onder beheer van de politie. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over het verwerken van DNA-profielen en celmateriaal.
3. Zo nodig kan de burgemeester in geval van het eerste lid tevens:
   a. een ambtenaar van politie een of meer afdrukken van delen van het lichaam van de overledene laten maken, met uitzondering van een gebitsafdruk;
   b. een arts een onderzoek in het lichaam van de overledene laten verrichten of een gebitsafdruk van de overledene laten maken.
4. Het eerste tot en met derde lid zijn niet van toepassing indien het de burgemeester bekend is dat daarin genoemde handelingen al op grond van het Wetboek van Strafvordering op bevel van de officier van justitie, de hulpofficier van justitie of de rechter-commissaris hebben plaatsgevonden.
5. Indien alsnog de identiteit van de overledene is vastgesteld, bevestigt degene die zorg draagt voor het lichaam van de overledene een identificerend middel op niet-invasieve wijze aan het lichaam. Artikel 15, tweede tot en met vijfde lid, is van toepassing.

§ 6. Sectie of ander geneeskundig onderzoek

Artikel 18. Klinische sectie of ander geneeskundig onderzoek

1. Indien de overledene daarvoor bij leven toestemming heeft verleend, kan diens lichaam na overlijden aan een sectie of ander geneeskundig onderzoek worden onderworpen. Artikel 5 is van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat kan worden volstaan met een gedagtekende en door diegene ondertekende verklaring.
2. Bij gebrek aan toestemming van de overledene kan daarvoor de toestemming in de plaats treden van de niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot, de geregistreerde partner of andere levensgezel of, bij afwezigheid of onbereikbaarheid van deze persoon, van de naaste onmiddellijk bereikbare meerderjarige bloed- of aanverwanten tot en met de derde graad, of, wanneer ook deze niet bereikbaar zijn, van de aanwezige meerderjarige erfgenamen of anders van degenen die de zorg voor het lichaam van de overledene op zich nemen.

Artikel 19. Sectie of ander geneeskundig onderzoek op last van de overheid

1. In afwijking van artikel 18 kan het lichaam van een overledene aan een sectie of ander geneeskundig onderzoek worden onderworpen, indien er sprake is van:
   a. een bevel van een bevoegde autoriteit in verband met een strafrechtelijk onderzoek;
   b. een verzoek van de inspecteur-generaal van de Inspectie gezondheidszorg en jeugd; of
   c. een verzoek van de voorzitter van de Onderzoeksraad voor veiligheid.
2. De persoon, bedoeld in artikel 18, tweede lid, wordt van de sectie of ander geneeskundig onderzoek in kennis gesteld.

Artikel 20. Sectie of ander geneeskundig onderzoek minderjarigen

1. Indien een gemeentelijk schouwarts na het verrichten van een nader onderzoek als bedoeld in artikel 14, sectie of ander geneeskundig onderzoek aan het lichaam van een overleden minderjarige noodzakelijk acht, kan de gemeentelijk schouwarts bij gebreke van toestemming van een ouder van de minderjarige de rechtbank verzoeken vervangende toestemming te verlenen.

2. Bevoegd is de rechtbank van de plaats waar het ziekenhuis of andere instelling waarin het nader onderzoek wordt verricht, is gelegen.
3. De rechtbank verleent de toestemming, tenzij het belang om de aard van het overlijden van minderjarigen vast te stellen niet opweegt tegen de gevolgen die inwilliging van het verzoek voor de ouder zou hebben.

Artikel 21. Verrichten van de sectie of ander geneeskundig onderzoek
Een sectie of ander geneeskundig onderzoek als bedoeld in de artikelen 18 tot en met 20, wordt verricht door een arts, nadat deze zich voorafgaand daaraan heeft verzekerd dat een andere arts het intreden van de dood heeft vastgesteld en dat aan de vereisten, genoemd in de artikelen 18 tot en met 20, is voldaan.

§ 7. Beperking vervoer en bestemmingen bij aanwijzingen voor niet-natuurlijk overlijden

Artikel 22. Beperking vervoer en bestemmingen
1. In geval van aanwijzingen voor een mogelijk niet-natuurlijk overlijden, mag het lichaam van de overledene slechts met toestemming van de officier van justitie worden vervoerd.
2. In een geval als bedoeld in het eerste lid vinden de volgende handelingen niet plaats, of worden zij, indien daarmee al is gestart, niet voortgezet, tenzij de officier van justitie daarvoor toestemming heeft verleend:
   a. ontleding;
   b. conservering als bedoeld in artikel 35, eerste en vierde lid;
   c. sectie of ander geneeskundig onderzoek als bedoeld in de artikelen 18 tot en met 20;
   d. verwijdering van organen uit het lichaam van de overledene voor orgaandonatie als bedoeld in de Wet op de orgaandonatie.
3. In een geval als bedoeld in het eerste lid kan de officier van justitie bevelen tot:
   a. uitstel van het geven van een bestemming aan het lichaam;
   b. een verbod op het geven van een bestemming als bedoeld in artikel 3;
   c. een verbod op het geven van een gezamenlijke bestemming van twee of meer lichamen van overledenen als bedoeld in artikel 4, tweede lid.
4. Zolang een bevel als bedoeld in het derde lid van kracht is, geeft de ambtenaar van de burgerlijke stand geen verlof af tot bestemming. Indien de officier van justitie besluit het in het derde lid bedoelde bevel niet of niet verder ten uitvoer te leggen, geeft deze een verklaring af van geen bezwaar tegen bestemming.
5. Indien de officier van justitie in het geval, bedoeld in artikel 11, eerste lid, van oordeel is dat geen verklaring van geen bezwaar kan worden afgegeven, stelt deze de gemeentelijk schouwarts en een regionale toetsingscommissie, bedoeld in artikel 3 van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding, hiervan onverwijld in kennis.

Hoofdstuk 3. Algemene procedures voor de bestemming

§ 1. Verlof door ambtenaar burgerlijke stand en doodsoorzakenstatistiek

Artikel 23. Verlof tot bestemming
1. Het lichaam van een overledene krijgt geen bestemming voordat de ambtenaar van de burgerlijke stand daarvoor verlof heeft afgegeven. Het verlof wordt kosteloos afgegeven.
2. Het formulier voor het verlof wordt vastgesteld bij regeling van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
3. De ambtenaar van de burgerlijke stand verleent geen verlof indien deze niet beschikt over:
   a. een verklaring van natuurlijk overlijden als bedoeld in artikel 10; of
   b. een verklaring van geen bezwaar tegen bestemming van de officier van justitie.
4. De in het derde lid bedoelde documenten worden bij de akte van overlijden gevoegd. Bij gebreke van een akte worden deze documenten bewaard door de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente waar het lichaam van de overledene een bestemming is gegeven.

Artikel 24. Verklaring levenloos geboren of vroeg overleden kind
Onverminderd artikel 2 kan aan een in dat artikel bedoeld kind een bij of krachtens deze wet geregelde bestemming worden gegeven, mits door de behandelend arts een verklaring is afgegeven waaruit blijkt dat het lichaam een levenloos geboren kind of een binnen 24 uur na de geboorte overleden kind is.

Artikel 25. Doodsoorzakenstatistiek
1. De behandelend arts of de gemeentelijk schouwarts doet zo spoedig mogelijk na de afgifte van de verklaring van natuurlijk overlijden, bedoeld in artikel 10, opgave van de doodsoorzaak en

de onmiddellijk daarmee samenhangende gegevens aan de medisch ambtenaar van het Centraal Bureau voor de Statistiek. De opgave van de doodsoorzaak geschiedt met gebruikmaking van het in het vierde lid bedoelde formulier.
2. Bij de opgave wordt het burgerservicenummer van de overledene vermeld indien de overledene op het moment van overlijden was ingeschreven in de basisregistratie personen, bedoeld in artikel 1.2 van de Wet basisregistratie personen. Bij een kind jonger dan één maand waarvan het burgerservicenummer nog niet bekend is of bij een doodgeborene wordt het burgerservicenummer van de moeder vermeld.
3. In afwijking van het eerste lid, doet een arts die de officier van justitie heeft aangewezen, de opgave van de doodsoorzaak, indien het lichaam van de overledene wordt begraven, gecremeerd, alkalisch gehydrolyseerd, ontleed, gebalsemd of aan een andere conserverende bewerking wordt onderworpen krachtens een verklaring van geen bezwaar tegen bestemming.
4. Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport stelt een formulier vast voor de opgave van de doodsoorzaak.
5. Indien het Centraal Bureau voor de Statistiek krachtens artikel 2:15, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht, de elektronische weg openstelt voor het doen van de opgave van de doodsoorzaak, schrijft zij daartoe een voldoende betrouwbare en vertrouwelijke wijze van elektronische verzending voor.
6. Elektronische verzending van de opgave van de doodsoorzaak aan het Centraal Bureau voor de Statistiek, geschiedt slechts op de door haar voorgeschreven wijze.
7. In afwijking van artikel 2:15, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht kan Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport de in het zesde lid bedoeld elektronische verzending bij regeling voorschrijven.

Artikel 26. Bevoegde ambtenaar van de burgerlijke stand
1. Tenzij bij deze wet anders is bepaald, wordt voor de toepassing van deze wet als bevoegde ambtenaar van de burgerlijke stand aangemerkt die van de gemeente, waarin de overledene door middel van een akte in het register van overlijden wordt ingeschreven.
2. Bij gebreke van een akte is de ambtenaar van de burgerlijke stand bevoegd van de gemeente waarin het lichaam van de overledene een bestemming is gegeven.

§ 2. Termijn

Artikel 27. Termijn
1. Begraving, crematie of alkalische hydrolyse geschiedt uiterlijk op de tiende dag na het overlijden.
2. Crematie of alkalische hydrolyse geschiedt niet eerder dan 36 uur na het overlijden.

Artikel 28. Uitzondering termijn
1. De burgemeester van de gemeente waar het lichaam van de overledene zich bevindt, kan voor de begraving, crematie of alkalische hydrolyse in afwijking van artikel 27, eerste lid, een afwijkende termijn stellen, tenzij de burgemeester van oordeel is dat belangen van de volksgezondheid of de openbare orde en goede zeden zich hiertegen verzetten.
2. De burgemeester van de gemeente waar het lichaam van de overledene zich bevindt, kan, na overleg met de officier van justitie, voor de crematie of alkalische hydrolyse in afwijking van artikel 27, tweede lid, een kortere termijn dan binnen 36 uur toestaan, tenzij de officier van justitie van oordeel is dat dit in strijd is met het belang van de opsporing van strafbare feiten.
3. De burgemeester kan een arts horen voordat de burgemeester een besluit neemt als bedoeld in het eerste lid.

§ 3. Overheidszorg

Artikel 29. Zorg burgemeester
1. Indien niemand maatregelen neemt tot de schouw of bestemming van het lichaam van een overledene overeenkomstig de wet, draagt de burgemeester van de gemeente waar het lichaam van de overledene zich bevindt zorg voor de verrichting van de schouw en de bestemming.
2. Aan hoofdstuk 9, paragraaf 1, wordt in een geval als bedoeld in het eerste lid, geen toepassing gegeven, tenzij de overledene diens lichaam uitdrukkelijk tot ontleding heeft bestemd.
3. Indien de burgemeester niet kan voorzien in de schouw of bestemming omdat het lichaam zich in een woning bevindt en de afgifte van het lichaam of de toegang tot de woning wordt geweigerd, heeft de burgemeester of een ambtenaar van politie zonder toestemming van de bewoner toegang tot die woning, voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak nodig is.

Artikel 30. Bestemming onbekende overledene
1. In het geval van een overledene waarvan de identiteit niet kan worden vastgesteld, draagt de burgemeester van de gemeente waar het lichaam zich bevindt, zorg voor de bestemming van het lichaam.
2. Het lichaam van een overledene als bedoeld in het eerste lid wordt begraven.

Artikel 31. Voorziening in de kosten door de gemeente
1. De kosten verbonden aan het vervoer, bewaren, verzorgen en de bestemming van het lichaam van een overledene waarvoor de burgemeester zorg draagt, daaronder begrepen lichamen die uit zee worden aangebracht, komen ten laste van de gemeente waar het lichaam zich bevindt voor zover deze kosten anders ten laste van de in artikel 6 bedoelde persoon waren gekomen.
2. Voor zover de nalatenschap niet toereikend is om de in het eerste lid bedoelde kosten te voldoen, kan de gemeente deze kosten verhalen op de bloed- en aanverwanten die krachtens de artikelen 392 tot en met 396 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek tot onderhoud van de overledene verplicht zouden zijn geweest, dan wel de werkgever indien en voor zover kosten van de bestemming van het lichaam van de overledene op grond van artikel 720, eerste lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek voor diens rekening komen. Paragraaf 6.5 van de Participatiewet is van overeenkomstige toepassing.
3. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen de in het eerste lid bedoelde kosten die ten laste van de gemeente komen, worden uitgebreid.

Artikel 32. Maatregelen infectieuze of giftige lichamen
Indien het lichaam van een overledene is besmet met een infectieus of giftig agens of een infectieuze of giftige stof, of een gegrond vermoeden daarvan bestaat, waardoor een ernstig gevaar voor de volksgezondheid kan ontstaan, kan de burgemeester van de gemeente waar het lichaam zich bevindt, na advies van de gemeentelijke gezondheidsdienst, bedoeld in artikel 17 van de Wet publieke gezondheid, maatregelen treffen om dit gevaar af te wenden.

§ 4. Lichamen uit het buitenland

Artikel 33. Lichamen uit het buitenland
1. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over lichamen van overledenen die Nederland worden binnengebracht. Hierbij kan worden afgeweken van het bepaalde in hoofdstuk 2, paragraaf 1 en 2, en hoofdstuk 3, paragraaf 1 en 2.
2. Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over het vervoer van lichamen van overledenen uit Nederland naar het buitenland en uit het buitenland naar Nederland.

Hoofdstuk 4. Verzorging van het lichaam

Artikel 34. Moment van verzorging
Het lichaam van een overledene mag slechts worden verplaatst, gekoeld, verzorgd, of op enige andere wijze behandeld voor zover dit de schouw niet verhindert of belemmert.

Artikel 35. Conserverende bewerking
1. Het lichaam van een overledene wordt niet gebalsemd of onderworpen aan enige andere conserverende bewerking die niet is gericht op gebruik van delen van het lichaam op grond van de Wet op de orgaandonatie. In uitzonderlijke gevallen kan Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport ontheffing van dit verbod verlenen. In de ontheffing wordt de wijze en de plaats van de bestemming vermeld. De artikelen 23, 26 en 33 zijn van overeenkomstige toepassing.
2. Het verbod, vermeld in het eerste lid, is niet van toepassing indien het lichaam tot ontleding bestemd is of naar het buitenland wordt gezonden.
3. Artikel 77 is van overeenkomstige toepassing. Indien het lichaam tot ontleding is bestemd, is alleen het tweede lid van dat artikel van overeenkomstige toepassing.
4. In afwijking van het eerste lid kan een lichaam worden onderworpen aan een conserverende bewerking die ten hoogste tien dagen effect heeft.
5. Een bewerking als bedoeld in het vierde lid vindt slechts plaats nadat is vastgesteld dat verwijdering van een of meer organen als bedoeld in de Wet op de orgaandonatie niet zal plaatsvinden.
6. Bij ministeriële regeling kunnen eisen worden gesteld aan de opleiding en de vakbekwaamheid van degenen die de bewerking, bedoeld in het vierde lid, uitvoeren alsmede aan de wijze van bewerking.

Artikel 36. Invasieve postmortale zorg

1. Het is verboden invasieve handelingen aan het lichaam van een overledene te verrichten, tenzij de overledene bij leven toestemming heeft verleend, of bij het ontbreken daarvan, indien de in artikel 6 bedoelde persoon toestemming heeft verleend, voor:
   a. het openen van het lichaam voor het uitnemen van een medisch hulpmiddel;
   b. het openen van het lichaam voor het herstel van het uiterlijk;
   c. het verrichten van een punctie;
   d. balseming of een andere conserverende bewerking als bedoeld in artikel 35, eerste lid;
   e. een conserverende bewerking als bedoeld in artikel 35, vierde lid.
2. Degene die de invasieve handeling verricht, verstrekt, voordat deze handeling aanvangt, aan de in artikel 6 bedoelde persoon begrijpelijke informatie over de aard van deze handelingen en de gevolgen daarvan voor het lichaam van de overledene.
3. Het eerste en tweede lid zijn niet van toepassing op invasieve handelingen ten behoeve van de uitvoering van de artikelen 7, 14 en 17 tot en met 20, 75 of de verwijdering van een of meer organen in overeenstemming met de Wet op de orgaandonatie.

Hoofdstuk 5. Algemene bepalingen voor de bestemmingen

Artikel 37. Gemeentelijke en bijzondere voorzieningen

1. De begraafplaatsen, crematoria en hydrolysatoria worden onderscheiden in gemeentelijke en bijzondere.
2. Van een gemeentelijke begraafplaats, een gemeentelijk crematorium of gemeentelijk hydrolysatorium is sprake indien deze wordt aangelegd en in stand gehouden door een:
   a. gemeente;
   b. openbaar lichaam als bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen of bedrijfsvoeringsorganisatie als bedoeld in artikel 8, derde lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen, waaraan de gemeente samen met een of meerdere gemeenten deelneemt;
   c. privaatrechtelijke rechtspersoon waaraan de gemeente, alleen of samen met andere gemeenten, deelneemt voor rekening en risico van die gemeente of gemeenten.
3. Een bijzondere begraafplaats, een bijzonder crematorium of bijzonder hydrolysatorium kan worden aangelegd en in stand gehouden door een natuurlijk persoon of een rechtspersoon, niet zijnde een publiekrechtelijke rechtspersoon.

Artikel 38. Terbeschikkingstelling en gebruik voorzieningen

Het is verboden een begraafplaats, crematorium of hydrolysatorium ter beschikking te stellen of te gebruiken, als deze niet op de voet van het bepaalde bij of krachtens deze wet is aangelegd of in gebruik is genomen.

Artikel 39. Aanwijzing van de grond

1. Voor het aanleggen of uitbreiden van een begraafplaats, crematorium of hydrolysatorium wordt alleen de grond gebruikt, die daartoe door de gemeenteraad is aangewezen.
2. Op de voorbereiding van een besluit tot aanwijzing van de grond is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

Artikel 40. Vergunning gebruik

1. Het in gebruik nemen en wijzigingen van het gebruik van een begraafplaats, crematorium of hydrolysatorium vereist een vergunning van het college van burgemeester en wethouders. De vergunning wordt slechts geweigerd, indien niet aan de wettelijke voorschriften is voldaan.
2. Het college van burgemeester en wethouders kan voorschriften aan de vergunning verbinden teneinde de grond geschikt te maken om als begraafplaats, crematorium of hydrolysatorium te dienen.
3. Met toepassing van artikel 28, eerste lid, laatste zinsnede, van de Dienstenwet is paragraaf 4.1.3.3 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing op de aanvraag van een vergunning als bedoeld in het eerste lid.
4. Indien het college van burgemeester en wethouders nalatig blijft een besluit te nemen als bedoeld in het eerste lid, bepaalt het college van gedeputeerde staten op verzoek een termijn waarbinnen het besluit alsnog wordt genomen. Als het besluit voor afloop van deze termijn niet is genomen, wordt het college van burgemeester en wethouders geacht afwijzend te hebben beschikt.

Artikel 41. Registerplicht
1. De houder van een begraafplaats, crematorium, hydrolysatorium of een plaats van bijzetting houdt een openbaar register bij. Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over de gegevens die in het register worden vastgelegd.
2. Bij opheffing van een bijzondere voorziening als bedoeld in artikel 37, derde lid, wordt het register overgebracht naar het archief van de gemeente waarin de voorziening was gevestigd.

Hoofdstuk 6. Begraving

§ 1. Algemene bepalingen

Artikel 42. Begraving
1. Begraving vindt plaats op een begraafplaats.
2. Begraving vindt plaats in een algemeen of particulier graf.

Artikel 43. Algemeen graf en notificatieplicht bij aflopen grafrecht
1. Een algemeen graf is een graf waarop geen uitsluitend recht als bedoeld in artikel 44 is gevestigd. De houder van een begraafplaats bepaalt wie in een algemeen graf wordt begraven.
2. Ten minste zes maanden en ten hoogste één jaar voor het verstrijken van de termijn van uitgifte van een algemeen graf, doet de houder van de begraafplaats daarvan schriftelijk mededeling aan de belanghebbende bij dat graf, voor zover van die belanghebbende het adres of andere contactgegevens bij de houder van de begraafplaats bekend zijn.

Artikel 44. Particulier graf
1. Een particulier graf is een graf waarop een uitsluitend recht is gevestigd. De rechthebbende bepaalt wie daarin wordt begraven.
2. Een uitsluitend recht op een graf, welke vorm aan dit recht ook wordt gegeven, kan uitsluitend schriftelijk worden gevestigd. Het uitsluitend recht op een graf is geen registergoed.
3. Een uitsluitend recht kan voor onbepaalde tijd of voor een bepaalde tijd van ten minste tien jaar worden verleend.
4. Het voor bepaalde tijd verleende recht wordt op verzoek van de rechthebbende, mits gedaan binnen twee jaar voor het verstrijken van de termijn, telkens verlengd. De houder van de begraafplaats bepaalt de duur van de verlenging.
5. Binnen een jaar na de aanvang van de termijn waarin verlenging van het recht kan worden verzocht, doet de houder van de begraafplaats aan de rechthebbende voor zover van diegene het adres of andere contactgegevens bij de houder van de begraafplaats bekend zijn, schriftelijk mededeling van het verstrijken van de termijn en van het bepaalde in het vierde lid.
6. Indien niet binnen drie maanden na verzending van de mededeling, bedoeld in het vijfde lid, om verlenging van het recht is verzocht, maakt de houder van de begraafplaats bij het graf en bij de ingang van de begraafplaats door middel van een mededeling bekend welke eindtermijn voor het gevestigde recht geldt

Artikel 45. Verbod graf in gesloten gebouw
De toegang of ingang van een graf of grafkelder, waaronder tevens wordt begrepen een graf in een bovengrondse constructie, mag zich niet bevinden of worden aangelegd in een gebouw voor het belijden van godsdienst of levensovertuiging of in een ander gesloten gebouw, tenzij dat gebouw uitsluitend voor begraven bedoeld is.

Artikel 46. Verwaarlozing onderhoud particulier graf
1. Bij kennelijke verwaarlozing van het onderhoud van een particulier graf, kan de houder van de begraafplaats, voor zover de plicht tot onderhoud niet bij de houder ligt, de verwaarlozing vastleggen in een schriftelijke verklaring, die de houder toezendt aan de rechthebbende van het graf, voor zover diens adres of andere contactgegevens bij de houder van de begraafplaats bekend zijn. Hierbij wordt gewezen op het derde lid. De rechthebbende voorziet binnen een jaar na ontvangst in het onderhoud.
2. Indien de ontvangst van de verklaring niet wordt bevestigd, doet de houder van de begraafplaats daarvan mededeling bij het graf en bij de ingang van de begraafplaats, gedurende een periode van vijf jaar of totdat in die periode in het onderhoud is voorzien.
3. Indien toepassing is gegeven aan het eerste of tweede lid en niet alsnog in het onderhoud van het graf is voorzien, vervalt het recht op het graf op het moment dat de periode van één dan wel vijf jaar, bedoeld in het eerste respectievelijk tweede lid, is verstreken.
4. Indien het recht op het graf nog geen tien jaar is gevestigd op het moment dat de periode, bedoeld in het tweede lid is verstreken, blijft de mededeling in stand totdat de periode van tien jaar is verstreken of totdat in die periode in het onderhoud is voorzien. Indien niet voor die tijd

in het onderhoud van het graf is voorzien, vervalt het recht op het graf zodra de termijn van tien jaar is verstreken.

Artikel 47. Opgraving

1. Het lichaam van een overledene wordt slechts opgegraven met vergunning van de burgemeester van de gemeente waarin het lichaam is begraven, en, bij een particulier graf, met toestemming van de rechthebbende op het graf.
2. Aan de vergunning verbindt de burgemeester voorschriften die noodzakelijk zijn voor het geneeskundig toezicht, het vervoer en de bewaring van het lichaam.
3. Een opgegraven lichaam mag worden gecremeerd of alkalisch gehydrolyseerd, wanneer de in artikel 6 bedoelde persoon dat verzoekt aan de houder van de begraafplaats. Artikelen 63 tot en met 67 en 74 zijn van toepassing. Hoofdstuk 2, paragraaf 1, en hoofdstuk 3, paragrafen 1 en 2, zijn niet van toepassing.
4. Crematie of alkalische hydrolyse van het lichaam binnen een jaar na de begraving is slechts toegestaan als de officier van justitie daarvoor verlof heeft afgegeven.

Artikel 48. Strafrechtelijke opgraving

Artikel 47 is niet van toepassing bij een opgraving als gevolg van een bevel van een bevoegde autoriteit ten behoeve van een strafrechtelijk onderzoek.

Artikel 49. Grafrusttermijn en ruimen van graven

1. Een graf wordt niet eerder geruimd dan tien jaar nadat in het graf laatstelijk een lichaam is geplaatst. Ruiming gebeurt slechts op last van de houder van de begraafplaats en, indien het een particulier graf betreft, met toestemming van de rechthebbende op het graf. Artikel 47, eerste en tweede lid, zijn niet van toepassing.
2. Onverminderd het eerste lid meldt de houder van de begraafplaats gelijktijdige ruiming van tien of meer graven aan het college van burgemeester en wethouders. Het college kan naar aanleiding van de melding maatregelen voorschrijven in verband met het vervoer en de bewaring van de overblijfselen van de geruimde lichamen.
3. De overblijfselen van de geruimde lichamen worden op een begraafplaats ter aarde besteld of, met overeenkomstige toepassing van artikel 47, derde lid, gecremeerd of alkalisch gehydrolyseerd.
4. Het college van burgemeester en wethouders kan besluiten de in het eerste lid genoemde termijn te verlengen.

Artikel 50. Grafrust onbekende overledene

1. In afwijking van artikel 49, eerste lid, wordt het graf van een onbekende overledene niet eerder geruimd dan ten minste vijftig jaar na begraving van het lichaam.
2. Ten minste twee maanden voordat een graf van een onbekende overledene wordt geruimd, stelt de houder de burgemeester daarvan in kennis. De burgemeester draagt er, uitsluitend ten behoeve van de identificatie, zorg voor dat van de overblijfselen van een onbekende overledene celmateriaal wordt afgenomen of een gebitsafdruk wordt opgemaakt. Artikel 17, tweede tot en met vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.
3. In het geval bedoeld in het tweede lid wordt de ruiming opgeschort, ten minste tot het moment dat de uitslag van het onderzoek dat aan de hand van het celmateriaal of de gebitsafdruk is verricht, bekend is.
4. Indien de identiteit van een onbekende overledene gedurende de in het eerste of derde lid bedoelde termijn alsnog wordt vastgesteld, doet de houder van de begraafplaats aan de nabestaanden, voor zover het adres of andere contactgegevens bij de houder bekend zijn, schriftelijk mededeling van zijn voornemen het graf te ruimen. Na verzending van die mededeling wordt het graf ten minste één jaar niet geruimd.

Artikel 51. Natrekking grafstenen en grafmonumenten

Gedurende de periode dat een graf niet geruimd mag worden, is artikel 20, eerste lid, aanhef en onder e en f, van Boek 5 van het Burgerlijk Wetboek niet van toepassing op wat op het graf is geplaatst of op het gebouw of het werk of in de grafkelder waarin het graf zich bevindt.

Artikel 52. Nadere regels begraven

Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de wijze van begraven, de inrichting van het graf, de onderlinge afstand van de graven, het ruimen van de graven, het verwijderen van grafmonumenten en de teraardebestelling van de overblijfselen van lichamen van overledenen.

§ 2. Begraafplaatsen

Artikel 53. Gemeentelijke begraafplaats

1. Een gemeente voorziet voor zich of met een of meer andere gemeenten gezamenlijk tenminste in een gemeentelijke begraafplaats.
2. Het college van gedeputeerde staten kan van de in het eerste lid bedoelde verplichting tijdelijk ontheffing verlenen.

Artikel 54. Begraafplaats in een andere gemeente

1. Een gemeente behoeft voor het aanleggen of uitbreiden van een begraafplaats op het grondgebied van een andere gemeente toestemming van de gemeenteraad van die gemeente.
2. De verordenende bevoegdheid met betrekking tot die begraafplaats wordt door de gemeenteraad uitgeoefend in overeenstemming met die van de andere gemeente.
3. Wordt deze overeenstemming niet verkregen dan stelt het college van gedeputeerde staten de verordeningen vast. Liggen de gemeenten in verschillende provincies, dan worden de verordeningen bij algemene maatregel van bestuur, op voordracht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, vastgesteld. De colleges van gedeputeerde staten van de betrokken provincies worden voor de vaststelling gehoord.

Artikel 55. Gelegenheid tot begraving

1. Op een gemeentelijke begraafplaats wordt elke dag gelegenheid tot het begraven gegeven gedurende een redelijke tijd, bij gemeentelijke verordening te bepalen.
2. Bij gemeentelijke verordening kan worden bepaald dat, in afwijking van het eerste lid, geen of beperkte gelegenheid wordt geboden tot begraven op een zondag of algemeen erkende feestdag.

Artikel 56. Bijzondere begraafplaatsen en godsdienstige of levensbeschouwelijke instellingen

1. Het college van burgemeester en wethouders stelt aan een godsdienstige of levensbeschouwelijke instelling een of meer bijzondere begraafplaatsen ter beschikking tot een zodanige uitgestrektheid, als overeenkomt met een redelijk deel van de grond die in de gemeente voor begraafplaatsen bestemd is. De gemeenteraad kan aan een bedoelde instelling op haar verzoek toestaan grotere of meer begraafplaatsen te hebben, onverminderd het recht van andere godsdienstige of levensbeschouwelijke instellingen.
2. Indien de godsdienstige of levensbeschouwelijke instelling geen eigenaar van de benodigde grond is, draagt het college van burgemeester en wethouders desgevraagd zorg, dat de godsdienstige of levensbeschouwelijke instelling de grond, mede gelet op de staat waarin deze ingevolge artikel 40, tweede lid, moet verkeren, op redelijke voorwaarden in eigendom kan verwerven. Kunnen het college van burgemeester en wethouders en de instelling niet tot overeenstemming komen, dan bepaalt het college van gedeputeerde staten op verzoek van een van hen of beide de voorwaarden.
3. Voor zover een godsdienstige of levensbeschouwelijke instelling geen gebruik maakt van de bevoegdheid, bedoeld in het eerste lid, wordt op haar verzoek door het college van burgemeester en wethouders een deel van de gemeentelijke begraafplaats ter beschikking gesteld.
4. De gemeente blijft belast met het beheer en het onderhoud van en de administratie ten behoeve van de begraafplaats. Over de inrichting, de afscheiding en het gebruik van genoemd deel van de begraafplaats, alsmede over de toepassing van de artikelen 55, eerste lid, en 57 wordt overleg gepleegd met de godsdienstige of levensbeschouwelijke instelling.

§ 3. Sluiting en opheffing van begraafplaatsen

Artikel 57. Sluiting van begraafplaatsen

1. Het college van burgemeester en wethouders kan besluiten een gemeentelijke begraafplaats te sluiten.
2. Van de sluiting van een bijzondere begraafplaats wordt terstond mededeling gedaan aan het college van burgemeester en wethouders.
3. Indien op een begraafplaats gedurende tien jaren geen begraving meer heeft plaats gehad, kan het college van burgemeester en wethouders de begraafplaats gesloten verklaren. De begraafplaats wordt dan geacht met ingang van de dag na die van de laatste begraving te zijn gesloten. Deze dag wordt in het besluit van het college van burgemeester en wethouders vermeld.

Artikel 58. Gevolgen van sluiting of geslotenverklaring
1. Op een gesloten begraafplaats worden geen lichamen van overledenen begraven.
2. Onverminderd de artikelen 41, 46 tot en met 50 en 68 blijft een gesloten begraafplaats gedurende twintig jaar onaangeroerd liggen.
3. De grond van een particulier graf mag met toestemming van de rechthebbende gedurende tien jaren na afloop van de in het tweede lid genoemde termijn, of indien het college van gedeputeerde staten de termijn verlengd heeft met toepassing van artikel 49, vierde lid, na afloop van die gestelde termijn, bezaaid of beplant, mits niet dieper dan 0,5 m wordt gegraven. Het college van gedeputeerde staten kan vergunning verlenen tot uitgraving van meer diepte.

Artikel 59. Opheffing van begraafplaatsen
Een begraafplaats houdt op een begraafplaats te zijn, als de grond die functie heeft verloren en zich daarin geen graf bevindt.

Hoofdstuk 7. Crematie

§ 1. Crematoria

Artikel 60. Crematie
Crematie geschiedt in een crematorium.

Artikel 61. Crematie in een gemeentelijk crematorium
1. In een gemeentelijk crematorium wordt elke dag gelegenheid gegeven tot het houden van crematieplechtigheden gedurende een redelijke tijd, bij gemeentelijke verordening te bepalen.
2. Bij gemeentelijke verordening kan worden bepaald dat geen of beperkte gelegenheid wordt geboden tot het houden van crematieplechtigheden op een zondag of algemeen erkende feestdag.

Artikel 62. Nadere regels crematie
Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de wijze van crematie en de inrichting van een crematorium.

§ 2. Bestemming van de as

Artikel 63. Bergen van de as
1. Na de crematie bergt de houder van het crematorium de as.
2. De as wordt geborgen in een of meer asbussen. Een asbus wordt gesloten en op de bus worden de naam en de voorletters van de overledene, alsmede een registratienummer, vermeld.
3. Een deel van de as kan op verzoek van een nabestaande op een andere wijze worden geborgen en aan de nabestaande ter beschikking worden gesteld, met toestemming van de persoon die opdracht heeft gegeven tot crematie.

Artikel 64. Bestemming as
1. De houder van het crematorium draagt zorg voor de bewaring van een asbus gedurende ten hoogste veertien dagen na het bergen van de as in de bus.
2. De houder van het crematorium draagt er vervolgens zorg voor dat op verzoek van de nabestaande door of namens wie de opdracht tot de crematie is gegeven:
   a. de asbus wordt bijgezet;
   b. de in de asbus geborgen as wordt verstrooid;
   c. de asbus ter beschikking wordt gesteld aan de nabestaande; of
   d. de asbus wordt verzonden naar het buitenland.
3. Alvorens wordt overgegaan tot de bestemmingen genoemd in het eerste lid, kan op verzoek van de nabestaande de as worden vermengd met de as van een of meer andere overledenen.
4. De houder van het crematorium kan ter uitvoering van het eerste lid, onder a of b, of het tweede lid, de asbus ter bijzetting, onderscheidenlijk verstrooiing of vermenging, overdragen aan een houder van een ander crematorium of van een plaats van bijzetting.
5. Zolang aan de as geen bestemming is gegeven als bedoeld in het tweede lid, draagt de houder van het crematorium zorg voor de bewaring van de asbus. Na verloop van ten minste tien jaar na het bewaren van de as doet de houder schriftelijk mededeling van het verstrijken van deze termijn aan de nabestaande door of namens wie de opdracht tot de crematie is gegeven indien diens adres of andere contactgegevens bij de houder bekend zijn. Na het verstrijken van ten minste zes maanden na de mededeling, wordt door of in opdracht van de houder van het crematorium geruimd door de geborgen as te verstrooien.

Artikel 65
PM [Zie artikelsgewijze toelichting]

Artikel 66. Bijzetting van de asbus
1. Een asbus kan worden bijgezet:
   a. in een in het bijzonder daarvoor bestemd gedeelte van het crematorium;
   b. op een graf of op een afzonderlijke plaats op een begraafplaats;
   c. in een buiten een crematorium of begraafplaats gelegen bewaarplaats; of
   d. in een kist of ander omhulsel.
2. Het bijzetten vindt plaats ter uitvoering van artikel 64, tweede lid, onder a, of in opdracht van de nabestaande die de zorg voor de asbus heeft.
3. De bijzetting van een asbus in of op een particulier graf, kan slechts plaatsvinden met toestemming van de rechthebbende op het graf.
4. Een bewaarplaats als bedoeld in het eerste lid, onder c, wordt slechts in gebruik genomen met vergunning van het college van burgemeester en wethouders.
5. De bijzetting van een asbus, bedoeld in het eerste lid, onder d, geschiedt enkel voorafgaand aan de begraving van het lichaam van de overledene.

Artikel 67. Ter beschikking stellen en verwijderen na bijzetting
1. Een asbus die is bijgezet kan op verzoek van de nabestaande door of namens wie de opdracht tot bijzetting is gegeven, door de houder van de plaats van bijzetting aan de nabestaande ter beschikking worden gesteld.
2. Verwijdering van de asbus kan slechts geschieden met toestemming van de rechthebbende op de ruimte waar de asbus is bijgezet.

Artikel 68. Ruimen van de asbus
1. Het ruimen van een asbus geschiedt door of in opdracht van de houder van de plaats van bijzetting en vindt niet plaats binnen tien jaar nadat de as in de bus is geborgen, tenzij de rechthebbende op de ruimte waar de asbus is bijgezet daartoe toestemming verleent.
2. Ten minste zes maanden en ten hoogste twaalf maanden voorafgaand aan het verlopen van de termijn beschreven in het eerste lid wordt de nabestaande door of namens wie de opdracht tot bijzetting is gegeven hiervan op de hoogte gesteld, indien diens adres of andere contactgegevens bij de houder bekend zijn.
3. Het eerste en het tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing op het ruimen van een asbus die door de houder van een crematorium in bewaring is genomen overeenkomstig artikel 64, vijfde lid.

Artikel 69. Verstrooiing van de as
1. De as in een asbus kan worden verstrooid.
2. Het verstrooien geschiedt:
   a. ter uitvoering van artikel 64, tweede of vijfde lid;
   b. door of in opdracht van de nabestaande die de zorg voor de asbus heeft; of
   c. ten behoeve van het ruimen van de asbus.
3. Het verstrooien van de as door of in opdracht van de houder van een crematorium of de houder van een plaats van bijzetting is slechts toegestaan:
   a. op een terrein dat bestemd is om permanent as op te verstrooien;
   b. in open zee.
4. De bestemming van een terrein om permanent as op te verstrooien door de houder van een crematorium en de houder van een plaats van bijzetting vindt uitsluitend plaats met een vergunning van het college van burgemeester en wethouders.

Artikel 70. Nadere regels as
Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de berging, de bestemming en de bewaring van de as.

§ 3. As uit het buitenland

Artikel 71. As uit het buitenland
1. Uit het buitenland afkomstige as wordt zo nodig, in opdracht van een nabestaande, geborgen in een of meer asbussen.
2. Het bergen geschiedt door de houder van een crematorium. Artikel 63, eerste en derde lid, is van overeenkomstige toepassing.

Hoofdstuk 8. Alkalische hydrolyse

§ 1. Hydrolysatorium

Artikel 72. Alkalische hydrolyse
Alkalische hydrolyse geschiedt in een hydrolysatorium.

Artikel 73. Nadere regels alkalische hydrolyse
Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de wijze van alkalische hydrolyse en de inrichting van hydrolysatoria.

§ 2. Vaste stof

Artikel 74. Vaste stof
1. Na de alkalische hydrolyse bergt de houder van het hydrolysatorium de vaste stof.
2. De vaste stof wordt geborgen in een of meer stofbussen. Op het bergen en de bestemming van de vaste stof zijn de artikelen 63, tweede en derde lid, 64 en 71 van overeenkomstige toepassing.
3. Op het bewaren van de vaste stof door de houder van het hydrolysatorium is artikel 64, eerste lid, van toepassing.
4. Op het bijzetten of verstrooiing van de vaste stof zijn de artikelen 66 en 69 van overeenkomstige toepassing.
5. Op het ter beschikking stellen van een bijgezette stofbus of het ruimen of verwijderen van een stofbus zijn de artikelen 64, vijfde lid, 67 en 68 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 74a. Nadere regels vaste stof
Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de berging, de bestemming en de bewaring van de vaste stof.

Hoofdstuk 9. Bijzondere bestemmingen

§ 1. Ontleding in het belang van de wetenschap

Artikel 75. Ontleding
1. Het lichaam van een overledene kan, in het belang van de volksgezondheid, ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijk onderwijs worden ontleed.
2. Ontleding geschiedt slechts indien de overledene zijn lichaam daartoe heeft bestemd. Artikel 5 is van toepassing.
3. Bij gebreke van een wilsbeschikking van de overledene over de bestemming van zijn lichaam kan ontleding ook plaatsvinden indien de niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot, de geregistreerde partner of andere levensgezel dan wel, bij ontstentenis of onbereikbaarheid van deze, de naaste onmiddellijk bereikbare meerderjarige bloed- of aanverwanten tot en met de derde graad, of, wanneer ook deze niet bereikbaar zijn, de aanwezige meerderjarige erfgenamen of anders degenen die de zorg voor het lichaam op zich nemen, deze daartoe bestemmen.
4. Ontleding wordt slechts verricht door of onder het toezicht van een arts.

Artikel 76. Verlof ontleding
Het lichaam van een overledene wordt slechts ontleed met schriftelijk verlof van de burgemeester. Het verlof wordt binnen drie dagen kosteloos afgegeven en vermeldt de plaats van ontleding. De artikelen 23, 26 en 33 zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 77. Termijn ontleding
Ontleding vangt niet eerder aan dan 36 uur na het overlijden.

§ 2. Overledenen op zee

Artikel 78. Overledenen op zee
Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld over de wijze waarop wordt omgegaan met lichamen van personen of doodgeborenen die zijn overleden onderscheidenlijk ter wereld gekomen aan boord van een schip op zee dat op grond van voor Nederland geldende rechtsregels gerechtigd is de vlag van het Koninkrijk te voeren.

Hoofdstuk 10. Buitengewone omstandigheden

Artikel 79. In- en buitenwerkingstelling regulering bij buitengewone omstandigheden

1. Onverminderd de artikelen 7, eerste lid, en 8, eerste lid, van de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden kunnen, als buitengewone omstandigheden dit noodzakelijk maken, bij koninklijk besluit, op voordracht van Onze Minister-President, voor het gehele land of een gedeelte daarvan artikel 80, 81 of 82, gezamenlijk of afzonderlijk in werking worden gesteld.
2. Wanneer het in het eerste lid bedoelde besluit is genomen, wordt onverwijld een voorstel van wet aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal gezonden over het voortduren van de werking van de bij dat besluit in werking gestelde regels.
3. De regels die op grond van het eerste lid in werking zijn gesteld, worden bij koninklijk besluit, op voordracht van Onze Minister-President, onverwijld buiten werking gesteld:
   a. als het voorstel van wet door een van beide kamers der Staten-Generaal wordt verworpen; of
   b. zodra de omstandigheden dit toelaten.
4. Het besluit, bedoeld in het eerste en derde lid, wordt op de daarin te bepalen wijze bekendgemaakt en treedt in werking onmiddellijk na de bekendmaking. Het besluit wordt zo snel mogelijk na de bekendmaking tevens geplaatst in het Staatsblad, met vermelding van de wijze en datum waarop de bekendmaking heeft plaatsgevonden.

Artikel 80. Regulering bij buitengewone omstandigheden

1. Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties kan, in overeenstemming met Onze Ministers van Justitie en Veiligheid en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, bij ministeriële regeling regels stellen over:
   a. een tijdelijk verbod op een bestemming als bedoeld in artikel 3, met uitzondering van begraven, en regels over een individuele of gezamenlijke bestemming als bedoeld in artikel 3, de wilsbeschikking met betrekking tot de bestemming, bedoeld in artikel 4, en de voorziening in de bestemming, bedoeld in artikel 6, waaronder afwijking van de artikelen 4, 5 en 6;
   b. de maatregelen ten behoeve van het vaststellen van de aard van het overlijden, de doodsoorzaak en de identiteit van de overledene, bedoeld in hoofdstuk 2, waaronder afwijking van de artikelen 7 tot en met 22, voor zover het belang van de opsporing van strafbare feiten zich niet tegen regeling of afwijking verzet;
   c. de algemene procedures voor de bestemming van lichamen, bedoeld in hoofdstuk 3, waaronder afwijking van de artikelen 23 tot en met 33;
   d. de verzorging van het lichaam, bedoeld in hoofdstuk 4, waaronder afwijking van de artikelen 23 tot en met 36;
   e. de algemene bepalingen voor de bestemmingen, bedoeld in hoofdstuk 5, waaronder afwijking van de artikelen 37 tot en met 41;
   f. de in de hoofdstukken 6 tot en met 8 geregelde voorzieningen betreffende begraving, crematie en alkalische hydrolyse, waaronder afwijking van de artikelen 42 tot en met 74a, met uitzondering van de artikelen 44, 45, 49, 56, 60, 68, 69, 72 en 74, vierde en vijfde lid, voor zover die zien op de toepassing van de artikelen 67 tot en met 69 voor de vaste stof;
   g. toezicht, handhaving en rechtsbescherming, bedoeld in de hoofdstukken 11 en 12, waaronder afwijking van de artikelen 83 tot en met 92.
2. Bij de regeling kunnen slechts voorzieningen worden geregeld die noodzakelijk zijn om ontwrichting of ernstig dreigende ontwrichting van de vaststelling van de aard van het overlijden, de doodsoorzaak en de identiteit van overledenen of de bestemming van lichamen van overledenen tegen te gaan dan wel te voorkomen.
3. De regeling treedt niet in werking voordat deze is bekendgemaakt door plaatsing in de Staatscourant of op een andere door Onze Minister van Binnenlandse Zaken bepaalde wijze.

Artikel 81. Taak commissaris van de Koning

1. Om ontwrichting of ernstig dreigende ontwrichting van de vaststelling van de aard van het overlijden, de doodsoorzaak en de identiteit van overledenen of de bestemming van lichamen van overledenen tegen te gaan dan wel te voorkomen, kan de commissaris van de Koning de gemeenteraden, burgemeesters, colleges van burgemeester en wethouders of colleges van gedeputeerde staten in de provincie aanwijzingen geven over de uitvoering van hetgeen bij of krachtens deze wet van deze organen is gevorderd.
2. Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties kan de commissaris van de Koning opdragen in een concreet geval de in het eerste lid bedoelde aanwijzingen te geven.
3. De commissaris van de Koning verricht de werkzaamheden, bedoeld in het eerste en tweede lid, volgens een door de regering gegeven ambtsinstructie.

Artikel 82. Landelijke uitvoering
Om ontwrichting of ernstig dreigende ontwrichting van de vaststelling van de aard van het overlijden, de doodsoorzaak en de identiteit van overledenen of de bestemming van lichamen van overledenen tegen te gaan dan wel te voorkomen, kan Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bevoegdheden van de gemeenteraden, burgemeesters, colleges van burgemeester en wethouders, provinciale staten, commissarissen van de Koning of colleges van gedeputeerde staten op grond van deze wet geheel of ten dele aan zich trekken dan wel een andere autoriteit daarmee geheel of ten dele belasten.

Hoofdstuk 11. Toezicht en handhaving

§ 1. Bestuursrechtelijk toezicht en handhaving

Artikel 83. Toezicht door gemeente
1. Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 40, 47, 49, 66, vierde lid, en 69, vierde lid, zijn belast de bij besluit van het college van burgemeester en wethouders van die gemeente aangewezen ambtenaren.
2. Van een besluit als bedoeld in het eerste lid wordt mededeling gedaan door plaatsing in de Staatscourant.

Artikel 84. Schriftelijke aanwijzing schouw
1. Indien Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van oordeel is dat het bepaalde bij of krachtens artikel 7, eerste lid, tweede zin of tweede lid, niet wordt nageleefd, kan deze de desbetreffende behandelend arts of gemeentelijk schouwarts een schriftelijke aanwijzing geven.
2. In de aanwijzing geeft Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport met redenen omkleed aan op welke punten het bepaalde bij of krachtens artikel 7, eerste lid, tweede zin of tweede lid, niet wordt nageleefd, alsmede de in verband daarmee te nemen maatregelen.
3. Een aanwijzing bevat de termijn waarbinnen de behandelend arts of de gemeentelijk schouwarts de maatregelen treft.

Artikel 85. Toezicht Inspectie gezondheidszorg en jeugd
1. De ambtenaren van de Inspectie gezondheidszorg en jeugd zijn belast met het toezicht op de naleving van het bij of krachtens de artikelen 7 en 14 bepaalde alsmede van een aanwijzing als bedoeld in artikel 84.
2. De aan de in het eerste lid bedoelde ambtenaren toekomende bevoegdheden, bedoeld in de artikelen 5:16 en 5:17 van de Algemene wet bestuursrecht, hebben mede betrekking op het patiëntendossier van de overledene, de formulieren en verslagen, bedoeld in de artikelen 7 en 14, achtste lid, en de mededeling en het verslag, bedoeld in artikel 12, eerste lid.
3. Voor zover de betrokken arts of gemeentelijk schouwarts uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift tot geheimhouding van het dossier of de genoemde formulieren, verslagen of mededeling verplicht is, kan deze beroepsbeoefenaar deze verplichting, in afwijking van artikel 5:20, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht, niet inroepen tegenover de in het eerste lid bedoelde ambtenaren. Op deze ambtenaren rust dezelfde geheimhoudingsplicht als op de betrokken beroepsbeoefenaar.

Artikel 86. Bestuursdwang schouw
Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is bevoegd tot het opleggen van een last onder bestuursdwang ter handhaving van het bepaalde bij of krachtens artikel 7, eerste lid, tweede zin, en tweede lid, en van een krachtens artikel 84 gegeven aanwijzing.

§ 2. Strafbepalingen

Artikel 87. Misdrijf
Het opzettelijk handelen in strijd met artikel 3 van deze wet wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.

Artikel 88. Zware overtredingen
Met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van de derde categorie wordt gestraft:
1° het bestemmen, bewaren, wegmaken, vervoeren, vernietigen, ontleden, balsemen, conserverend behandelen of anderszins behandelen van het lichaam van een overledene in strijd met of anders dan met inachtneming van hetgeen is bepaald bij of krachtens de artikelen 6, 22, eerste, tweede, derde en vijfde lid, 23, eerste lid, 33, 35, 36, 38, 42, 47, derde lid, 58, eerste lid, 60, 72, 75, 76, 77, tweede lid, en 78;

2° het geven van verlof tot bestemming in strijd met de artikelen 22, derde en vierde lid, en 23, derde lid;
3° het begraven, cremeren, hydrolyseren, ontleden, balsemen of op andere wijze conserverend behandelen van het lichaam van een overledene voordat dit ingevolge het bij of krachtens de artikelen 27, tweede lid, 28, eerste lid, en 77, eerste lid, bepaalde is toegestaan;
4° overtreding van de artikelen 63, 64, 71, 74, eerste en tweede lid;
5° het verwijderen of ruimen van een asbus of stofbus in strijd met de artikelen 64, vijfde lid, 67, 68 of 74, vijfde lid;
6° het verrichten van sectie of het verwijderen van delen uit het lichaam van een overledene in strijd met het bepaalde bij de artikelen 18 tot en met 21 en 22, tweede lid;
7° het verhinderen of belemmeren van een schouw dan wel een poging daartoe;
8° overtreding van het bepaalde bij of krachtens artikel 80, voor zover uitdrukkelijk als strafbaar feit in de zin van dit artikel aangeduid.

Artikel 89. Lichte overtredingen
Met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van de tweede categorie wordt gestraft:
1° overtreding van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 7, eerste lid, eerste zin, 9, 10, eerste, derde en vierde lid, 11, eerste en tweede lid, 12, eerste lid, 15, eerste tot en met vierde lid, 25, eerste en derde lid, 29, eerste lid, 40, eerste lid, en 41;
2° de weigering tot afgifte van het lichaam van een overledene als bedoeld in artikel 29, derde lid;
3° het ter beschikking stellen van een begraafplaats, crematorium of hydrolysatorium als bedoeld in de artikelen 38 en 58, eerste lid;
4° het ruimen van een graf in strijd met artikel 50;
5° het gebruik maken van een begraafplaats na sluiting of geslotenverklaring, bedoeld in artikel 57 57, in strijd met het bepaalde bij of krachtens artikel 58, tweede en derde lid;
6° het bijzetten van een asbus of stofbus in strijd met of anders dan met inachtneming van hetgeen is bepaald bij of krachtens artikel 41, eerste lid, 66 en 74, vierde lid;
7° het verstrooien van de as of vaste stof in strijd met artikel 69, eerste tot en met derde lid, en 74, vierde lid;
8° overtreding van het bepaalde krachtens de artikelen 52, 62, 70, 73 en 74b, voor zover uitdrukkelijk als strafbaar feit in de zin van dit artikel aangeduid.

Artikel 90. Strafrechtelijke kwalificatie
1. Het in artikel 87 strafbaar gestelde feit is een misdrijf.
2. De bij of krachtens de artikelen 88 en 89 strafbaar gestelde feiten zijn overtredingen.

Hoofdstuk 12. Rechtsbescherming

Artikel 91. Spoedeisende procedure
Van een besluit van de burgemeester als bedoeld in de artikelen 28 en 76 staat binnen 24 uur beroep open bij de commissaris van de Koning, die daarop onmiddellijk beslist.

Artikel 92. Schorsende werking beroep
Een besluit op grond van de artikelen 28, 39, 40, 56, 57, 66, vierde lid, 74, vierde lid, en 76 waartegen bezwaar of beroep openstaat of aanhangig is, treedt zolang dit het geval is niet in werking, onverminderd het bepaalde in artikel 49, vierde lid.

Hoofdstuk 13. Overige bepalingen

Artikel 93. Koninklijk huis
1. Deze wet is niet van toepassing op de bestemming van lichamen van overleden leden van het Koninklijk Huis.
2. Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties kan ten aanzien van andere bloed- en aanverwanten van de Koning ontheffing verlenen van bepalingen van deze wet.

Artikel 94. Continentale plat
1. Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over de in deze wet geregelde onderwerpen voor:
   a. de territoriale zee;
   b. het aan Nederland grenzende deel van het continentale plat, waarop het Koninkrijk soevereine rechten heeft; en
   c. landen buiten Nederland voor het geval daar door of vanwege Nederlandse militaire autoriteiten ter uitvoering van een internationale overeenkomst handelingen ten aanzien van deze onderwerpen verricht kunnen worden.

2. In de regels wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de in Nederland geldende wettelijke bepalingen.

Artikel 95. Termijnenwet
De Algemene Termijnenwet is niet van toepassing op de termijnen, gesteld in artikelen 27, 28, 29, eerste lid, 76 en 77.

Artikel 96. Gemeentelijke regelgeving
De bevoegdheid tot het maken van gemeentelijke verordeningen blijft ten aanzien van het onderwerp waarin deze wet voorziet, gehandhaafd, voor zover die verordeningen niet met deze wet in strijd zijn.

Hoofdstuk 14. Overgangs- wijzigings- en slotbepalingen

§ 1. Overgangsbepalingen

Artikel 97. Overgang schouw
1. De artikelen 3 en 10a van de Wet op de lijkbezorging zoals die luidden onmiddellijk voorafgaand aan het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet blijven van toepassing op schouwingen die zijn aangevangen voor dit tijdstip en nog niet zijn afgerond op het moment van inwerkingtreding.
2. Op de schouwingen, bedoeld in het eerste lid, zijn de artikelen 7, 14, 84, 85 en 86 van deze wet niet van toepassing.

Artikel 98. Overgang invasieve postmortale zorg
Op handelingen als bedoeld in artikel 36, eerste lid, die reeds zijn aangevangen voorafgaand aan inwerkingtreding van dat artikel en nog niet zijn afgerond op het moment van inwerkingtreding, is artikel 36 niet van toepassing.

Artikel 99. Overgang vergunningplicht
1. De op het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet in gebruik zijnde begraafplaatsen en crematoria worden geacht overeenkomstig de bepalingen van deze wet te zijn aangelegd en opengesteld onderscheidenlijk gevestigd en in werking gesteld te zijn en te beschikken over een vergunning als bedoeld in artikel 40.
2. De grond waarop op het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet een begraafplaats of crematorium is gevestigd, wordt geacht op grond van artikel 39 door de gemeenteraad te zijn aangewezen.
3. De op het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet geldende ontheffingen, verleend op grond van artikel 33 van de Wet op de lijkbezorging zoals dat luidde onmiddellijk voorafgaand aan het tijdstip waarop deze wet in werking treedt, worden overeenkomstig artikel 53, tweede lid, geacht te zijn verleend.

Artikel 100. Overgang graven buiten een begraafplaats en grafkelders
1. In graven of grafkelders als bedoeld in artikel 15 van de Wet op de lijkbezorging (Wet van 10 april 1869, Stb. 1869, 65) kunnen het lichaam van degene, die daarvan eigenaar is ten tijde van de inwerkingtreding van deze wet en de lichamen van de overleden leden van zijn geslacht worden begraven. In of op deze graven en in deze grafkelders kunnen asbussen, waarin de as van het lichaam van overledenen bedoeld in de eerste lid is geborgen, en stofbussen, bedoeld in 74, tweede lid, worden bijgezet.
2. Op de in het eerste lid bedoelde graven en grafkelders zijn de artikelen 41, 45, 47, 48, 49 en 50, tweede en vierde lid, en 51 van toepassing.

Artikel 101. Overgang verplichting tot betaling van schadeloosstelling
1. De gemeenteraad van een gemeente waarop een verplichting rust tot betaling van een jaarlijkse schadeloosstelling in verband met het niet meer plaatsvinden van begravingen in gebouwen voor het belijden van godsdienst of levensovertuiging of andere gesloten gebouwen, hebben het recht deze verplichting af te kopen tegen betaling van een som, die het twintigvoudige van het bedrag van de schadeloosstelling is.
2. Indien de rechthebbende op de afkoopsom weigert deze te aanvaarden of onbekend dan wel afwezig is, kan het college de afkoopsom doen opnemen in de consignatiekas.

Artikel 102. Overgang verklaring van verwaarlozing
Indien ten aanzien van een graf waarop voor 1 januari 2010 een uitsluitend recht is gevestigd, voor 1 januari 2025 een verklaring van verwaarlozing als bedoeld in artikel 28, vierde lid, van de

Wet op de lijkbezorging zoals dat luidde voor inwerkingtreding van deze wet is opgesteld, vervalt het recht, in afwijking van artikel 46, derde lid:
a. met ingang van 1 januari 2030, mits op dat tijdstip dertig jaar is verstreken sinds de laatste begraving in dat graf; of
b. op een later gelegen tijdstip waarop dertig jaar is verstreken sinds de laatste begraving in dat graf.

§ 2. Wijzigingsbepalingen andere wetten

Artikel 102a. Wijziging Algemene wet bestuursrecht

In artikel 1 van Bijlage 2. Bevoegdheidsregeling bestuursrechtspraak bij de Algemene wet bestuursrecht wordt in de alfabetische rangschikking ingevoegd:

Wet bestemming lichamen van overledenen: artikel 91

Artikel 103. Wijziging Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek

Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 19f wordt als volgt gewijzigd:
1. In het tweede lid wordt "lijk" telkens vervangen door "lichaam van een overledene".
2. In het derde lid wordt "lijk" vervangen door "lichaam van de overledene".

B

In artikel 19g, eerste lid, wordt "lijk" vervangen door "lichaam van de overledene".

C

Artikel 19h wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid komt te luiden:
2. De persoon die in de bestemming van het lichaam van de overledene voorziet, kan binnen de termijn bedoeld in artikel 29, eerste en tweede lid, van de Wet bestemming lichamen van overledenen voor de begraving, crematie of alkalische hydrolyse door een in het eerste lid bedoelde persoon worden gemachtigd tot het doen van de aangifte. In dit geval kan de aangifte door de gemachtigde ook elektronisch worden gedaan, als deze weg is geopend.

2. Het vijfde lid komt te luiden:
5. Wanneer tot de aangifte bevoegde personen ontbreken of nalaten binnen de in de Wet bestemming lichamen van overledenen gestelde termijn voor de begraving, crematie of alkalische hydrolyse de aangifte te doen, geschiedt deze door of vanwege de burgemeester van de gemeente alwaar de akte van overlijden moet worden opgemaakt.

D

In artikel 22, tweede lid, wordt "lijk" vervangen door "lichaam van de overledene".

Artikel 104. Wijziging Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek

In artikel 288, onder b, van Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek, wordt "kosten van de lijkbezorging" vervangen door "kosten van de bestemming van het lichaam van de overledene".

Artikel 105. Wijziging Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek

In artikel 7, eerste lid, onder b, van Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek, wordt "kosten van de lijkbezorging" vervangen door "kosten van de bestemming van het lichaam van de overledene".

Artikel 106. Wijziging Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek

In artikel 108, tweede lid, van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek, wordt "kosten van de lijkbezorging" vervangen door "kosten van de bestemming van het lichaam van de overledene".

Artikel 107. Wijziging Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek

Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 720, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:
1. In onderdeel a, wordt "lijkbezorging" vervangen door "bestemming van het lichaam van de overledene".

2. Onderdeel b komt te luiden:
b. indien de bestemming van het lichaam van de overledene plaatsvindt in het land waar deze diens woonplaats of gewone verblijfplaats heeft, de kosten van en in verband met het vervoer van de resten van het lichaam van de overledene naar de woonplaats of gewone verblijfplaats in dat land, alsmede de kosten van en in verband met de daartoe noodzakelijke opgraving van de resten van het lichaam van de overledene.

B

In artikel 976 wordt "kosten van de lijkbezorging" vervangen door "kosten van de bestemming van het lichaam van de overledene".

Artikel 108. Wijziging Coördinatiewet uitzonderingstoestanden

Aan de lijsten A en B, behorende bij de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden, wordt aan de opsomming toegevoegd: van de Wet bestemming lichamen van overledenen: de artikelen 80 tot en met 82.

Artikel 109. Wijziging Kernenergiewet

Artikel 46, tweede lid, onder f, van de Kernenergiewet, komt te luiden:
f. het begraven, cremeren, alkalisch hydrolyseren, bewaren, behandelen of vervoeren van lichamen van personen, die mogelijk radioactief besmet zijn,

Artikel 110. Wijziging Successiewet

In artikel 20 van de Successiewet 1956 wordt "kosten van de lijkbezorging" telkens vervangen door "kosten van de bestemming van het lichaam van de overledene".

Artikel 111. Wijziging Wetboek van Strafrecht

Het Wetboek van Strafrecht wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 148 komt te luiden:

Artikel 148
Hij die opzettelijk de geoorloofde toegang tot een begraafplaats, crematorium of hydrolysatorium of het geoorloofd vervoer van een lichaam van een overledene naar een begraafplaats, crematorium of hydrolysatorium verhindert of belemmert, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een maand of geldboete van de tweede categorie.

B

In artikel 150 wordt "lijk" telkens vervangen door "lichaam van een overledene".

C

In artikel 151 vervalt "verbrandt," en wordt na "begraaft," ingevoegd "cremeert, hydrolyseert,"

Artikel 112. Wijzing Wetboek van Strafvordering

In de artikelen 55c, vierde lid, 151a, achtste lid en 195a, vijfde lid, van het Wetboek van Strafvordering wordt "lijk" telkens vervangen door "lichaam van een overledene".

Artikel 113. Wijziging Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden

In artikel 2, zesde lid van de Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden wordt "lijk" vervangen door "lichaam van een overledene".

Artikel 114. Wijziging Wet op de orgaandonatie

De Wet op de orgaandonatie wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 16 komt te luiden:

Artikel 16
Bij verwijdering van een orgaan uit resten van een lichaam van een overledene geschiedt de schouw als bedoeld in artikel 7 van de Wet bestemming lichamen van overledenen niet door een arts die bij de verwijdering of de implantatie van het orgaan betrokken is.

B

In artikel 17 wordt "artikel 76, tweede lid, van de Wet op de lijkbezorging" vervangen door "artikel 22, tweede lid, van de Wet bestemming lichamen van overledenen".

Artikel 115. Wijziging Wet op het notarisambt

In artikel 49a van de Wet op het notarisambt wordt "lijk is begraven of verbrand" vervangen door "lichaam is begraven, gecremeerd of gehydrolyseerd".

Artikel 116. Wijziging Wet publieke gezondheid

De Wet publieke gezondheid wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:
1. De begripsbepaling van *lijk* komt te vervallen

2. In alfabetische volgorde wordt een begripsbepaling ingevoegd luidende:
lichaam van een overledene: een lichaam van een overledene als bedoeld in artikel 1 van de Wet bestemming lichamen van overledenen;.

3. De begripsbepaling van *goed* komt te luiden:
goed: tastbaar product, met inbegrip van planten en met uitzondering van dieren, vervoermiddelen en een lichaam van een overledene;.

B

In de artikelen 21, tweede lid, 24, tweede lid, 27, derde lid, 28, vierde lid wordt "lijk" telkens vervangen door "lichaam van een overledene".

Artikel 117. Wijziging Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding

De Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 8, eerste lid, wordt "artikel 7, tweede lid, van de Wet op de lijkbezorging" vervangen door "artikel 10, eerste lid, van de Wet bestemming lichamen van overledenen".
B

In artikel 9, tweede lid, onder b, wordt "artikel 12, laatste volzin van de Wet op de lijkbezorging" vervangen door "artikel 22, vijfde lid, van de Wet bestemming lichamen van overledenen".

§ 3. Samenloopbepalingen

PM [Zie artikelsgewijze toelichting]

§ 4. Slotbepalingen

Artikel 120. Intrekking Wet op de lijkbezorging
De wet op de lijkbezorging (de wet van 7 maart 1991, Stb. 1991, 130) wordt ingetrokken.

Artikel 120a. Evaluatie
Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zendt in overeenstemming met Onze Minister van Justitie en Veiligheid en Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van deze wet aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk.

Artikel 121. Inwerkingtreding
Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Artikel 122. Citeertitel
Deze wet wordt aangehaald als: Wet bestemming lichamen van overledenen.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

De Minister van Justitie en Veiligheid,

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,